

որ չգիտեր թէ մատը կտրած միջոց ինչ պէտք է ընել:

Ոչ ոք պիտի կարենայ ուրանալ թէ Պ. Լէօ իր աշխատելու տոկոշունքիւնը և արտադրելու բեղմնաւորութիւնը նուիրած է հայ ժողովուրդին և անոր ամենէն աւելի անտեսուած խաւին:

Եւ երբ այս հէգ Պ. Արփիար ինձ կը յանձնէր Լէօի գործերը ուշի ուշով կարգալով ամբողջին քննադատութիւնը գրել, հայ ժողովրդեան վրայ էր թեքեալ որ կը մտածէր:

Հ. Ն. ԱՆԿՐԿԵԱՆ

Վ. Ե Ր Զ

ԿՈՏՈՐԱԾ ԴԱՆԵՑԻՈՑ

Ե Ի

ՄԱՀ ՍՈՒԵՆՈՍ ԶՕՐԱԳԼԽԻՆ

— 48 —

ԱՅՍ պահուս Գրիստոնէից բանակավայրն էր հասած Ասպետն այն՝ որուն հոն գալուստը ցոյց տրուեցաւ.

Եւ ըսաւ անոնց. Ո՛հ, շնորհք թող ընէ մէկն ինձ ձեզմէ, Ո՛վ զինուորք, զիս գերագոյն Սպարապետին տանելու:

Շատերն ընկեր եղան իրեն՝ Զօրագրիւին քով գնալու Պանդըխտին նորալուրները լրսելու անձկանօք:

Սա յարգանօք ծռելով՝ ազնիւ աջոյն համբոյր տալ ուզեց, Աջոյն այն՝ որ սարսափ էր բարեկանն բռնութեան.

Ո՛վ տէր իմ, վրայ բերաւ յետոյ, թող չափ համբաւիդ Ովկիանու և աստեղաց տարածութեամբ սահմանուի, Երանի՛ թէ լաւագոյն բարեաց բանքեր քեզ գայի.

Այս խօսքիս վրայ հառաչեց, և յետոյ շուտ մ'աւելցուց.

Սուենոս՝ Դանեաց թագաւորին միակ որդի հորամոյն, փառք և զօրավիգըն ծանրաբեռն հասակին, Անձկաւէտ փափաքանօք ուզեց անոնց մէջ դասուիլ՝ Որ խորհրդոցդ հետեւելով՝ Փրկկէին զինուոր գլորուեցան. Ոչ երկիւղ տաժանակիր վըշտաց և ոչ վտանգնեբու, Ոչ իղձ ժառանգութեան թագին, և ոչ ալ գորով ներունի ծնողին՝ կըրցան երբեք վեհանձն ոգւոյն մէջ Մեղկացնել վըսեմախոհ այսպիսի տենչ մ'հրաբորբոց:

Կու մըղէր զինքը բաղձանքն ուսանելու հոս քեզմէ, Ազնուական վարժիչդ, արուեստն արիսական տաժանմանց, Եւ մասամբ մ'ալ զայրոյթ կը զգար և ցաւ ամօթի Աննշան իւր համբաւէն. զի կը լրսէր Հոնալդի Հրոչակապանձ անունն և փառքը տարածուած ամէն կողմ Լիաբեղուն հասունութեամբ՝ դեռ դաւարի տիոց մէջ: Բայց ամէն պատճառներէ աւելի զինքը շարժեց Ոչ եռանդն երկրաւորիս՝ այլ երկնային պարծանաց:

Փարատելով իսկոյն ամէն վարանմունք՝ գունդ մը զօրաց
 Ինկերակից իրեն ընտրեց քաջայանդուզն ամհհի,
 Եւ ճամբան իւր ուղղակի թրակիւր կողմը դարձուց,
 Դէպ ի քաղաքն այն՝ ուր զահոյքն են ինքնակալ պետութեան:
 Ձինքն արքունի ապարանաց մէջ Յունաց կայսրն ընդունեց,
 Ուր հասաւ պատգամաբեր մ'ալ յետոյ քու անունովը,
 Որ լիով հաղորդեց իրեն թէ ինչպէս արդէն
 Ձեռք բերուած էր Անտիոքն և կամ յետոյ պաշտպանուած
 Ինդդէմ Պարսից արշաւան: Ինչ որոնք անհուն քաջութեամբ
 Պաշարելու եկած էին Քրիստոնեայք այնքան զօրքով՝
 Որ կարծես թէ անացած էր պետութիւնն ընդարձակ
 Թափուր բոլորովին բնակիչներէ և զէնքէ:
 Քեզմէ զատ՝ խօսեցաւ նաև ոմանց ալ վրայօք,
 Ամենէն վերջ Հոնիալդի հասաւ, և կանգ առնելով՝
 Պատմեց արիական անոր փախուստն իւր երկրէն,
 Եւ ինչ որ ձեռք քով փառապանծ գործեր ի գլուխ տարած էր:
 Աւելցուց նաև թէ ինչպէս ժողովուրդըն Փռանկաց՝
 Սիրմին պարիսպներուն դէմ յարձակման կը դիմէր.
 Ուստի զինքն ալ հրաւիրեց գէթ այս վերջին յաղթութեան
 Մասնակից զբանբերու համար՝ փութով մեկնելու:
 Պատմութիւնս այս եղաւ այնքան զօրաւոր սուր խրթան
 Խաղկատի և քաջարուարն Սուենոսի կողբուն,
 Որ ամէն մէկ ժամն իրեն կը թուէր հազարմէկ տարի՝
 Շողացնելու համար սուսերն և թուրք արեամբ ներկելու:
 Կարծես թէ կըշտամբանք մ'իրեւ իրեն վատութեան
 Ուրիշներուն փառքէն կը զգայ, որով ինքզինքը կ'ուռէ.
 Ձինքն ետ կեցնել ջանացողաց աղաչանքին և խրատուց
 Ոչ անսալ երբեք և ոչ իսկ լըսել յանձնն կ'առնէ.
 Բնաւ ուրիշ վըտանգէ վախ չունի, միայն կ'երկընչի
 Դրուատեացդ և մեծափառ վտանգիդ հաղորդ չըլլալէ.
 Այս միայն ծանրադէտ իրեն կորուստ կը հաշուէ,
 Մնացած ամէնն՝ իւր աչքին բան չ'երեւար, չի՛ զանգիտեր:
 Ինքնին իսկ իրեն բախտը փութացնել կը ճակէ,
 Բախտ մ'որ ըզմեզ կը քշէ տանի, և առաջնորդ է իրեն,
 Այնքան որ հազիւ թէ այգարեր նըշուից
 Խաղիւն կրնայ սպասել՝ շուտով ճամբայ ինկնալու.
 Եւ իբրև տէր և զօրավար՝ իրեն դատման համաձայն՝
 Ամենէն աւելի կարճ ուղին կ'ընտրէ լաւագոյն.
 Ոչ զըժուարուտ անցքերէ, ո՛չ ալ թըշնամեաց զօրքերով
 Բըռնուած տեղերէ՝ զգոյշ կենալու փոյթ կը տարուի:
 Մերթ պաշարի պակասութիւն, մերթ ափափայ ճամբաներ
 Դէմերնիս ելան, երբեմն ալ բըռնութիւնք և դարանք.
 Բայց ամէն չարակրութեանց յաղթելով, մերթ թըշնամիք
 Կոտորուեցան մեզմէ և մերթ ալ փախըստեայ ցըրուեցան.
 Վըտանգաց մէջ անվեհեր էին ըրած յաղթութիւնք
 Մեզմէ ամէն մէկն, և յանդուգն ու վէս՝ բախտի հասածներն.

վերջապէս օր մ'ալ այնպիսի տեղ բանականիս կանգնեցինք՝
 Որ չէր այնքան հեռաւոր Պաղեստինի սահմանէն:

Հոն ռահվիրայ զինուորներէն ոմանք եկան պատմեցին
 թէ՛ ահեղ շտապէին մ' են լրսած զէնք ու զբանակ,
 Էւ տեսած են վառ դրօշներ և նըշաններ, որք անշուշտ
 Ապագայք են թէ՛ անթիւ բանակ մը մօտ կը գրանուէր:
 Ոչ միտքն և ոչ ալ գոյնն և ոչ դէմքին երևոյթն
 Եւ կամ ձայնը փոխեց մեր արիասիրտ առաջնորդն,
 Թէպէտ և ոչ սակաւներու՝ այս բոթարբեր գուժին վրայ՝
 Դալկահար տըժգունութեամբ երեսնուն գոյնը նետեց:

Գոչեց նա. վա՛շ, քորդ ինչպիսի՜ մեզի պըսակ մերձաւոր
 Պատրաստ կայ վկայական մահու և կամ յաղթութեան.
 Քաջայրոյս եմ ես վերջնոյն, այլ ոչ նըւազ ինչ կ'անձկամ
 Առաջնոյն, ուր մեծագոյն կան արդիւնք, փառք համագօր:
 Աղէ դաշտս այս, ո՛վ եղբարք իմ, ուր կիցած ենք հիմայ,
 Ըլլայ թող սըրբանուէր տաճար անմահ պարծանաց,
 Ուր թապազայ դարեր թող ցոյց տան իրարու մատնանիշ
 Կամ թաղման տեղերնիս, կամ յաղթանակաց նըշաննիս:

Այսպէս կը խօսի, և պահնորդներ կարգելով՝
 Կը բաժնէ պաշտամունքներն ու աշխատանաց գործերնին.
 Կը հրամայէ որ զինավառ հանգչի ամէն մէկ զինուոր,
 Ինչպէս որ ինքն ալ մէկդի չի՝ դըներ իւր վերտն ու զէնքեր:
 Դիշեր էր, տակաւին կը տեւէր պահն այն խաղաղ՝
 Որ քնոյ և լռութեան հետ հաշտ համբոյր կը զօդի,
 Երբ յանկարծ վայրենի աղաղակաց կառանչիւնք
 Հընչեցին մինչև երկնից խորն և երկրիս անդունդներն:

Չայն կու տան. ի զէն, ի զէն. և զէնքերով շըրջապատ
 Ամենէն առաջ Սուենոս կը մղէ ինքզինք դիմագրաւ,
 Էւ վեհանձն արիութեամբ քաջախիզախ ցլմունքով
 Կը փայլին աչքերն ու դէմքն երանգներով բոցավառ:
 Կը խուժեն վրանիս ոստիք, շըրջարուր խուռնախիտ
 Կը պատեն և կը սեղմեն ըզմեզ ամէն մէկ դիէն,
 Անտառ մ'է սուրներու և սրերու չորս կողմերնիս,
 Իսկ վրանիս կը թօթափի տեղատարափ մը սլքաց:

Երկդիէն անհաւասար մարտակըռովն մէջ այնտեղ,
 Ուր մէկուն դէմ քանաթիւ են յարձակող թըշնամիք,
 Բազմաթիւք անոնցմէ հարուածներով կը խոցուին,
 Եւ շատերն ալ կը մեռնին կոյր վիրօք մութ գիշերուան.
 Բայց ո՛չ ոք որոշել կարող է մօայլ ստուերաց մէջ
 Խոցահար կամ դիտապատ ինկածներու չափն ու թիւ.
 Մեր հասուցած փնասներն ամբողջ կը ծածկէ քոյ սեւաթոյր,
 Կը ծածկէ նոյնպէս ալ մեր քաջարութեանց արդիւնքներն:

Բայց այսու հանդերձ այլոց մէջ այնքան բարձր ճակատն
 Իւր կ'երեցնէ Սուենոս՝ որ հեշտ է ամենուն զինք տեսնել,
 Եւ նըշմարել ուզողներ նոյն իսկ աղջամուղջ մըթան մէջ
 Պատմել կարող են իւր գործերն և զօրութիւնն անհնարին:

Արեան հեղեղ մ'եւ լեռնակոյտ մը մարդկային դիականց
 իրեն չո՛րս բոլորը թումբ են յօրինել և իրամատ.
 Եւ ո՛ր կողմ կը դիմէ՝ կարծես իրեն հետ կ'տանի
 Աչքերուն մէջ զարհուրանքն և ձեռքերուն մէջ օրհասն:

Դիտեցիմք դիակներով ծածկւած դաշտն, և գրեթէ
 Ամբողջ մեր զիմուտքները դիտապաստ տարածուած: — (Տում 20)

Այս կերպ մրդուեցաւ խառնուրդն, ինչուան որ տակաւ
 երկրնքի վրայ շողշողաց ծայրակարմիր արշալոյսն.
 Այլ գիշերուան արհուրանքին փարատուելու ժամանակ,
 Որ ծոցին մէջ կը ծածկէր մահահամբոյր զարհուրանքն,

Անձկալի՛ լոյսն աւելի դեռ մեր սարսափն աճեցուց՝
 Յաւագին և չարաղէտ տեսիլ մը ցոյց տալով մեզ.
 Ձի գիտեցինք զիականերով ծածկըւած դաշտն, և գրեթէ
 Ամբողջ մեր զինուորները զիտապաստ տարածուած:

Երկու հազար էինք, հարիւր չէինք մնացեր. իսկ Սուենոս
 Երբ տեսաւ այնքան զիականեր ու այնքան արեանց ապաժոյծ,
 Ձեմ գիտեր թէ այն պահուն ամենի սիրտն իւր արդեօք
 Խռովեցաւ աղիողորմ այն տեսիլքէն կամ լըքաւ.
 Բայց այնպիսի կերպ չի ցուցներ, այլ մանաւանդ բարձրաձայն՝
 Բա՛շ ընկերաց մեր հետեւինք, կը գոչէր, հապ՛օն, եղբարք,
 Թրոնք հեռու տարտարոսին և ըստիւզեան լինեցէն,
 Իրկից ճամբան մեզ զրծեցին արեան վրսեմ հետքերով:

Ըսաւ, և զուարթագին սըրտով, զիմօք անսասան
 Մօտաւուտ մահուան հանդէպ, ինչպէս որ ես կը հաւտամ,
 Բարբարոս այն յարձակման կոտորածին դէմ անվախ
 Խիզախեց անդրդուելի և քաջալանջ ընդհարմամբ.
 Ձրկայ զէնք մ'ամենանուրբ իսկ արուեստով ջրդեղուած,
 Ըլլ'այն ադամանդեայ քան պողպատէ, որ դժընդակ
 Հարուածներուն իւր զիմադրէ, որ դաշտն արեամբ կ'ողողեն:
 Իսկ մարմինն իւր բովանդակ՝ դարձած է վէրք մը միայն:

Ոչ թէ կեանքն, այլ կենսակիր արութեան ոյժն է՝ որ ո՛ղջ
 Կը պահէ դեռ աննւաճ և մուկգին զիական այն.

Հարուածի փոխան հարուած կու կըշռէ, բնաւ չի թուլնար,
 Այլ մեծագոյն չարեաց դէմ՝ դեռ աւելի մեծ փնաս կու տայ:
 Եւ ահա իւր դէմ կատաղի յարձակմամբ բուռն թափով
 Խոժոռադէմ դժմէհայեաց վիթխարի մէկ մը կ'ելլէ,
 Որ և հոռակ ուրեմն՝ երկար ու յամառկոտ կըռուէ վերջ՝
 Տապալել կը յաջողի զինքն օգնութեամբ շատերու:

Կ'իյնայ պատանին անյաղթ, աւաղ դառն արկած,
 Եւ չըկայ անոր սպանման վրիժառու մէկը մեզմէ:
 Ըզձեզ ես կը կանչեմ վրկայ, ո՛վ դուք ինձ յաւէտ
 Անձկալի տիրոջն արեան և ոսկերաց վեհ նըշխարք,
 Թէ խնայեցի՛ սիրայօժար նուիրելու կեանքս իմ այնտեղ.
 Ո՛չ սուրէ, ո՛չ հարուածներէ բնաւ երբեք խոյս ես տըլի.
 Եւ թէ կամք Բարձրելոյն էին որ հոն մեռնէի,
 Գործովս իմ, արժանի եղայ մահուան մ'այդպիսի:

Դիւթաւաւ ընկերներուս մէջ միայն ես ողջ ինկայ,
 Եւ չըմնաց գուցէ հոն ո՛չ ոք որ իմ վրաս մըտածէր.
 Այլ և ոչ իսկ Թըշնամեաց վրայօք կըլնամ բան մ'ըսել,
 Այնքա՛ն դարմացած էին բոլոր զգայարանքս:

Բայց ե՛րբ որ աչքերուս վերադարձաւ լոյսն աղօտ,
 Որոնք սեւ աղջամուղջ մը մըթազգած կը պատէր,
 Երեւցաւ ինձ թէ գիշեր էր, և նուաղկոտ նայուածքիս
 Փորձելի և փայլփլուն առկայծեալ լոյս մը զիպաւ:

Մակայն չէր մնացած վըրաս կարողութիւն իսկ այնքան
 Որ հնարաւոր ըլլար իրերն իրարմէ շուտ մ'որոշել,

Այլ անոր կը նմանէի՝ որ բացիւրփիկ աչքերով՝
 Կիսաքուն և կիսարթուն զիրքի մը մէջ կը զըտնուի:
 Միւս կողմէն ալ չարաչար վերքերուս դառն ցաւերն
 Բսկըսան ժանտակըսկիծ տառապանօք զիս կըտտել:

Ժառագայթ մը շնշտակի կ'իջնէր ինկած մարմնոյն վրայ,
 Կարծես վըրձմի ոսկէթըշոյլ քաշուածք մ'ըլլար վերեմվար: - (Տուժ 32)

Ձի գիշերուան սըղոխն և ցուրտն ալ աւելի զայրագին
 Կը զըրգոէին՝ պարզկայ երկնից ներքեւ և կոշտ գետնի վրայ:
 Նըշմարած լոյսըս տակաւ տակաւ սակայն կը մօտէր,
 Եւ լուսին հետ ալ լըոիկ մեղմիկ շըշունջ մը ցածուն,

ինչուան որ հասնելով ինձ մօտ և կանգ առաւ քովս։
Հագիւ թէ նրադիտտ արտեւանունքըս բացի,
Եւ տեսայ հոն դեռ երկու անձինք ջահեր ձեռքերնին,
Երկայն պարեգօտով կանգուն, և ձայն մ'ես առի.
Ո՛վ որդեակ, քաջալերուէ այն Աստուծոյն անունով
Որ կանխածիր է հայցողաց և զօրավիգն արդարոց։

Այս կերպով ինձ խօսեցաւ. և յետոյ զիս օրհնելով՝
կարկանդեց երկընցուց աջն իւր դիտապաստ մարմնոյս վրայ.
Եւ մեղմիկ ու բարեպաշտ մըրմունջներով շըշընջեց
Հագիւ լըսելի՝ թո՛ղ թ'իմանալի վանգիւններ.
Ոտք ելիր, զուրցեց. և ես թեթեւաշարժ կը կանգնիմ
Ջերժ՝ անխոց՝ թըշնամւոյն ինձ հասուցած ֆնամներէն.
Մանաւանդ թէ (սքանչելի՛ հրաշք) անդամներըս բոլոր
կորովալիւր նոր զօրութեամբ ամրապընդուած կ'երեւան։

Ալշած ես կը դիտեմ զիրենք, և դեռ կ'երկբայի
Պակուցեալ հոգիս հաւտալ յայտնի և ստոյգ եղածին.
Ուստի մէկն անոնցմէ ինձ ըսաւ. Ո՛վ այր թերհաւատ,
ինչո՞ւ դեռ կ'երկմբտիս, ինչո՞ւ մըտօք կը ցնորիս,
Մեր վրայ տեսածդ ճըշմարիտ մարմին է, չենք ուրուական,
Յիսուսի ենք ծառաներ, որ խարուսիկ աշխարհէ
Եւ քաղցրիկ պատրանքներէն՝ այստեղ փախուստ ենք տըւեր,
Եւ կ'ապրինք հոս մենակեաց և դժուարուտ տեղւոյ մէջ։

Ձիս՝ տէր Աստուածն այն՝ որ կ'իշխէ տիեզերաց ընդհանուր՝
Պաշտօնեայ ընտրեց քուկին առողջածիր փըրկութեանդ,
Նա՛ որ դոյզըն միջոցներ անարժան չի համարիր
Ձեռք առնել՝ իւր գերասքանչ գործերը զլուս հանելու,
Ինքն Աստուած չի հաճիր հոս բարձիթողի լըսանելու
Մարմինն այն՝ որուն մէջ շընչեց հոգի մ'այնքան վեհ,
Որուն հետ վերըստին թեթեւաթռիչ և պայծառ
Եւ անմահ դարձած՝ մարմինն այն անբաժան տի զուգուի։

Սուենոսի մարմինն ըսել կ'ուզեմ, որուն տի շնորհուի
Դամբան մ'արժանաւոր իւր մեծապանծ արութեան,
Որ դարէ դար իւրաքանչիւր մարդ մատով ցոյց պիտի տայ
Եւ ապագայ ազգք և ազինք մեծարանօք տի պատուեն։
Բայց վերցուր հիմայ աչքերդ դէպ ասողերը դիտէ,
Եւ տէ՛ս հոն արեւու պէս լուսաշողն այն փայլուն,
Որ իրեն ջինջ ճաճանչներով կ'առաջնորդէ արդ քեզի
Դէպ ի հոն՝ ուր կը հանգչի իրանը վեհ իշխանիդ։

Այն պահուն տեսայ ստուգիւ որ զեղանի այն ջահէն,
Մանաւանդ թէ գիշերուան արեգակէն այն ըսեմ,
Ճառագայթ մը շեշտակի կ'իջնէր ինկած մարմնոյն վրայ,
Կարծես վըրձնի մ'ոսկէնըշոյլ քաշուածք մ'ըլլար վերէնվար,
Եւ այնքան լոյս և մեծաջահ ցոլմունք իւր վրան կու սրփոէր,
Որ ամէն մէկ խոցուածները շողշողուն կը փայլկտէր,
Այնպէս որ շո՛ւտ մը մեծափառ իրանն աչացս երեւցաւ
Արեւնուշտ և խառն ի խուտն այն սոսկալի նախճրին մէջ։

Կը պարզուէր՝ ո՛չ թէ բերանսած, այլ ինչպէս միշտ իւր իղձերն
Դէպ աստղերն էր դարձուցեր կենդանութեան ժամանակ,
Այսպէս ալ նոյն ատեն երկինք կը նայէր դէմքը շիտակ,
Իբրեւ մարդ մ'որուն տենչանքը դէպ ի հոն ուղղուէին:

Այլ ձեռն ամփոփած, և ամրափակ իւր բուռով
Կը սեղմէր երկաթը՝ վէրք տալու պատրաստ դիրքի մէջ.
Իսկ ահակն ալ բարեպաշտ խոնարհ ձեւով կը հանգչէր
Իւր կուրծքին վրայ, Աստուծմէ կարծես ներումն հայցելով:

Այն պահուն՝ երբ իւր վէրքերն ես արտասուօք կը լուանամ,
Առանց սփոփել կարենալու հոգետոչոր ցաւ սըրտիս,
Սըրբակաց ծերունին անոր փակ բուռը բացաւ,
Եւ սեղմած սուսերը դուրս հանելով՝ այսպէս ըսաւ.
Պողովատս այս՝ որ թափեց թըշնամիաց այնքան արիւն
Եւ դեռ ահաւասիկ բոսորաթուի կը շողայ,
Գիտես թէ ո՞րքան գերընտիր է, և չըկայ բնաւ գուցէ
Ուրիշ սուր մի՝ որ ասկէց դեռ լաւագոյն համարուի:

Ուստի կամք Բարձրելոյն են՝ որ թէպէտ և հիմայ
Կը բաժնէ զինքն իւր նախկին տիրոջմէն մահ դառնագին,
Սակայն ոչ անփառունակ պիտի մնայ այստեղ անգործ,
Այլ անցնի պիտոր ձեռքէ մը՝ քաջարի ձեռքի մէջ,
Հաւասար արուեստով և զօրութեամբ շարժելու,
Բայց երկար տարիներով և յաջողակ զուարթ բախտով.
Այն ձեռքին պահուած է՝ սրովս այս վրէժխնդիր ըլլալու
Սուենսոսի արեան՝ անոր մարդախոշոշ սպանողէն:

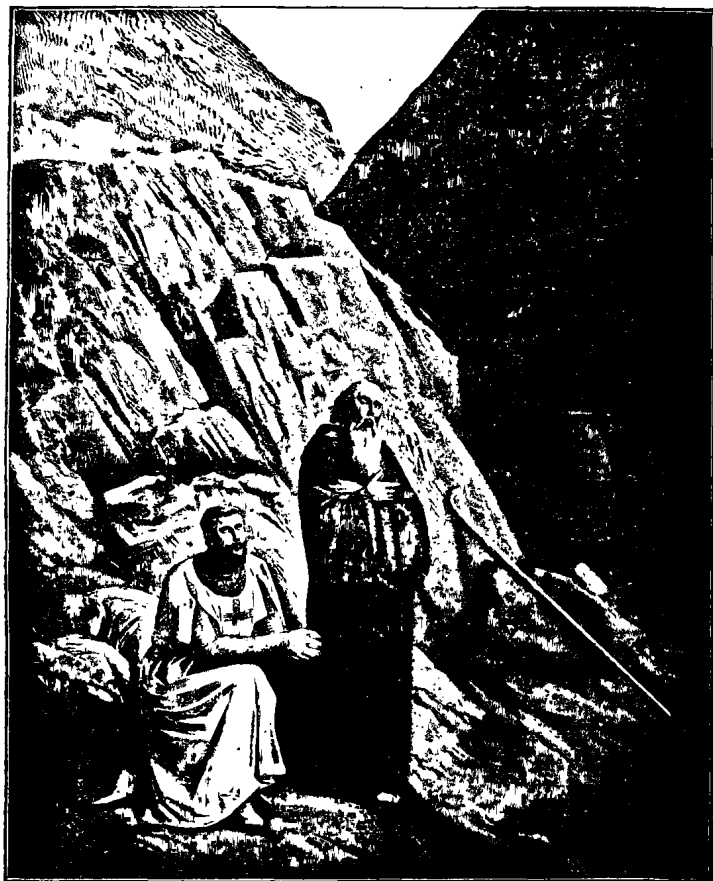
Սիւլէյման սպանեց Սուենսոսն, և Սիւլէյման ալ ինքնին
Հարկ է սրախողիող ինկնայ զէնքէն Սուենսոսի.
Հապ'օն առ դու զայն ուրեմն, և զնա ուր կան զետեղուած
Բարձրապարիսպ քաղաքին չորս կողմ քրիստոնեայ զինուորներն:
Եւ դու մի՝ երբեք վախնար թէ այս օտար երկրիս մէջ՝
Ո՛ր և է բան մը կարենայ պիտոր ճամբադ խափանել.
Ձի առջեւդ ելած ամէն դժուարութիւնք կը հարթին
Այն Հըզօր Բագկէն՝ որ քեզ արդ դէպ ի հոն կ'ուղարկէ:

Հոն՝ Աստուծմէ քեզ անկորուստ պահած ձայնովդ աւաղիկ
Կ'ուզէ որ հրոշակես դուն կենդանի բարբառով՝
Եռանդն այն կրօնասէր, և քաջարուն ամեհի
Արութիւնն այն՝ որ ազնիւ զօրագրիւիդ վրայ տեսար.
Որպէս զի ուրիշներն ալ խրախուսուին անոր պէս՝
Զէնքերուն վրայ ծիրանի խաչվառ նըշանը կրելու,
Եւ հիմայ և դեռ երկար տարիներու շարքերով
Թող բորբոքին վառին անկէց քաջախիզախ հոգիներ:

Արդ կը մնայ որ իմանաս թէ արդեօք ո՞վ պիտ' ըլլայ
Ժառանգն այն՝ որ պիտի վրիժաւան սուրս այս շարժէ.
Նա ինքն է պատանին Հոինալդ, դիցազն այն արի,
Փաջափառ ասպետներուն մէջ ամենէն վեհագոյնն.
Սուրս այս իրեն տուր և զուրցէ թէ մի միայն իւր բազկէն
Ահեղ վրէժխնդրութեան երկինք երկիր կը սպասեն:

Արդ, մինչդեռ ես ուշադիր մտիկ կ'ընեմ անոր խօսքերուն,
Նորահրաշ զարմանալի տեսիլք մ'աչքերուս զրաւեց.

Ձի այնտեղ ուր քաջին իրանն ինկած կը հանգչէր
Յանկարծ մեծ զերեզման մը զետեղուած ես տեսայ,

Երկու նըզմաւորներն և ես ամոնց Ռետ մկկտեղ՝
Մատուցինք Աստուծոյ առաւօտեամ աղօթքմիս: — (Տում 42)

Թէ և չեմ գիտեր թէ ինչպէս և կամ ինչ արուեստով՝
Գեանէն դուրս ելլելով՝ իւր մէջ ամփոփած էր մարմինն.
Եւ սուղ վերտառութեամբ կը դրոշմէր մէկն ալ վըրան՝
Անունն և արութիւնն հանգուցեալ զեհ ասպետին:

Յափրշտակուած բոլորովին այսօրինակ տեսիլքէ՝
 Հիսաքանչ կը դիտէի մերթ զմերձ մարմարներն,
 Հոս ուխտապահ իւր սիրելեաց հետ, վրայ բերաւ ծերունին,
 Ամրածածուկ պիտի հանգչին զօրագրելիդ նըշխարներն,
 Մինչդեռ անոնց հոգիք երկնից մէջ սիրագեղ երջանիկ
 Անվարձան և փառաշուք բարեաց հաղորդ պիտ'ըլլան:
 Բայց արդէն իսկ արտասուաց դու յետին պարտքդ հատուցիր,
 Արդ ժամանակ է հանգչելու, և դուն ինձ հիւր պիտ'ըլլաս,
 Մինչև որ լուսաբեր արշալուսոյն նըշխներն
 Արթնցնեն ըզբեզ՝ առտուն կանուխ ճամբայ ինկնալու:
 Լըռեց, և մերթ խորովոս, մերթ ալ բարձրաւնդ տեղերէ
 Առաջնորդ եղաւ ինծի՝ դժուարագնաց ընթացքիս,
 Մինչև տեղ մ'ուր առկախեալ կայ վայրենի ժայռերէ
 Խորանձաւ մ', որ հուսկ ուրեմն քայլերնիս ամփոփեց:
 Այս էր իւր բնակարանն, և հոս անընթ ապահով՝
 Արջերու և գայլերու մէջ՝ ընկերին հետ կ'ապրէր.
 Ձի անգէն կուրծքի՝ զրահէ և վահանէ աւելի
 Գերազանց պահապան է անմեղուկ սրբութիւնն:
 Խոտաբուտ ճարակն և կարծր անկողին մ'հոն պարգեւեց
 Անդամներուս հանգըստութիւն և կազդուրումն մարմնոյս:
 Բայց հագիւ թէ երեւցան արեւելեան դին առտուն
 Միրաներփեան ճառագայթից ոսկէփողփող նըշխներն,
 Երկու ճըզնաւորներն և ես անոնց հետ մէկտեղ՝
 Մատուցինք Աստուծոյ առաւօտեան աղօթքնիս.
 Յետոյ սուրբ ծերունին հրաժեշտ առած՝ դէպ ի հոս՝
 Ինչպէս ինքն էր պատուիրած ինծի՝ քայլերս ուղղեցի:

ՏԱՍՍՈՅ. — ԵՐԳ Ը. Ազատութեան Երեսփոխան.

ԹԻՐԳ. Հ. Ա. ՏԻՐԱՅԵԱՆ

ԵԱՆ. ԽՄԲԳՐ. — Ընդ մամլով է, և քիչ տեսնէն լոյս պիտի տեսնէ Տասնոյի Գլուխ
 Գործոցը՝ Թարգմանութեամբ Հ. Աթանաս Վ. Տիրոյեանի, ճոխ կերպով պատ-
 կերագրուած:

